

Dr. sc. Almina Lisičić-Hedžić

PARTICIPSKJE KONSTRUKCIJE U NJEMAČKOM I BOSANSKOM, HRVATSKOM, SRPSKOM JEZIKU

Sažetak

Participske konstrukcije su kako u njemačkom tako i u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku rečenični kondenzatori koji nemaju subjekat. One imaju vrijednost rečenice i kao takve preuzimaju funkciju atributa ili adverbijala. U adverbijalnoj funkciji mogu nositi različita značenja i zamijeniti zavisnu klauzu sa finitnim oblikom glagola, umjesto kojeg u participskoj konstrukciji imamo particip. Pojam „satzwertig“ koji je u upotrebi kada definiramo formu i funkciju ovih struktura, najbolje ih određuje, što bi značilo da participske konstrukcije nisu zavisne rečenice, ali da svakako imaju vrijednost zavisne rečenice. Kontrastivna analiza pri kojoj su se uspoređivale njemačke participske konstrukcije sa svojim prijevodnim ekvivalentima vršena je na književnom prijevodnom korpusu, dok su ilustrativni primjeri za participske konstrukcije ekscerpirani iz novinskog korpusa.

Ključne riječi: *participske konstrukcije, rečenični kondenzatori, participi, glagolski priloz, glagoski pridjevi*

Uvod

Predmet ovoga istraživanja su participske konstrukcije u njemačkom i njihovi prijevodni ekvivalenti u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku. Analizom će se utvrditi koji to participi mogu formirati participske konstrukcije, potom će se odrediti značenja participskih konstrukcija i ustanoviti na koje elemente nadređenih struktura se odnose. Osim toga definirat će se različite sintaksičke funkcije participskih konstrukcija. Kontrastivnom analizom će se identificirati sličnosti i razlike između navedenih jezika, koje se tiču ovih struktura.

Ova analiza u nastavi njemačkog jezika može poslužiti kao polazište za izradu nastavnih materijala za usvajanje i uvježbavanje navedene gramatičke strukture, čime bi se moglo ciljano pristupiti otklanjanju grešaka. Analiza nadalje može biti od značaja za prevodioce, a također može biti korisna pri izradi gramatika, posebno onih kontrastivnog tipa.

Jedan dio jezičkog korpusa čine dnevne i sedmične novine i časopisi sa oba govorna područja i to: *Süddeutsche Zeitung, Spiegel, Focus, Slobodna Bosna, Dani, Start* i *Dnevni avaz*. Radi se o različitim tipovima novina, pa su stoga raznovrstan izvor jezičke građe. Novinski dio korpusa koristiće se u svrhu prikaza datog fenomena u savremenom jeziku.

Za kontrastivnu analizu poslužit će prijevodni korpus. Tu se radi o dva romana Güntera Grassa: „Hundejahre“ iz 1963. godine sa prijevodom¹ pod naslovom „Pseće godine“ i „Beim

¹ Sa njemačkoga preveo Ivan Ivanji. Prijevod se sastoji iz dva dijela.

Häuten der Zwiebel“ iz 2006. godine s prijevodom² pod naslovom „Dok ljuštim luk“. Ovakav izbor korpusa i pristup njegovoj analizi jeste zahtjevniji, ali i dovodi do sveobuhvatnijih rezultata.

Participske konstrukcije u njemačkom jeziku

U njemačkom jeziku participske konstrukcije sadrže particip I ili II. Participsku konstrukciju Feret (2005: 107) opisuje kao oblik sličan rečenici, koji ima vrijednost rečenice, koji nema subjekat i koji se sastoji od participske infinitne glagolske sintagme sa participom I ili II u ulozi predikata i može da osim toga sadrži druge dijelove. Zilić (2002: 153) participske konstrukcije definira kao participe koji, kada im pridružimo druge dijelove rečenice, imaju vrijednost rečenice. Prema IdS-gramatici (1997: 2214) participske su konstrukcije neflektirani participi I ili II koji su prošireni najmanje jednom dopunom ili dodatkom. U nekim gramatikama se participske konstrukcije navode kao jedan od oblika zavisne rečenice (Duden 2006: 1648). Kod Eromsa (2000: 37) su participske konstrukcije jedna vrsta fraza. Po finitnosti Kürschner (2008: 160) glagolske sintagme dijeli na finitne i infinitne, a participske konstrukcije spadaju u infinitne jer ne sadrže lični oblik glagola, nego neflektirani particip.

Participske konstrukcije će se u ovom radu posmatrati kao neflektirani participi koji su prošireni barem jednim elementom, imaju vrijednost rečenice, a nemaju subjekat i odnose se na nadređenu strukturu. U narednom primjeru particip I proširen je jednim elementom: *blau* i participsku konstrukciju možemo transformirati u zavisnu rečenicu.

(1) Er sagte noch: „Das war aber hart“, griff nach seiner Brille – und sackte, **blau anlaufend**, zusammen. (Spiegel 29/2010: 37)

(1') Er sagte noch: „Das war aber hart“, griff nach seiner Brille – und sackte, **wobei er blau anlief**, zusammen.

Participske konstrukcije preuzimaju različite sintaksičke funkcije te tako postoje modalne, kauzalne, konzesivne, kondicionalne, temporalne i atributske participske konstrukcije (Helbig/ Buscha 1999: 661 ff.). Zbog nedostatka veznika odnos zavisne i glavne rečenice nije uvijek potpuno jasan i možemo ga ponekad različito interpretirati. Može se javiti dvosmislenost kada pokušamo odrediti kojoj klasi neka participska konstrukcija pripada. Ponekad je participska konstrukcija zapravo komentar glavne rečenice, što otežava ili čak onemogućava određivanje njene sintaksičke funkcije (Helbig/ Buscha 1999: 665).

Helbig/ Buscha (1999: 661) razlikuju atributske i neatributske participske konstrukcije. Atributske participske konstrukcije se odnose na neku imenicu (ili zamjenicu), dok se neatributske odnose na glagol u glavnoj rečenici. Atributske participske konstrukcije ne mogu zauzeti prvo mjesto u rečenici, a da se pri tom ne promijeni značenje, dok je kod neatributskih permutacija moguća. Atributske participske konstrukcije moguće je transformirati u prošireni participski atribut ili u atributsku relativnu rečenicu, dok neatributske možemo transformirati u zavisnu rečenicu. U narednom primjeru se radi o atributskoj participskoj konstrukciji koja se odnosi na imenicu *Burka-Verbot*, dokazujemo transformacijom iste u prošireni participski atribut (2') i atributsku relativnu rečenicu (2''):

² Sa njemačkoga preveli Boris Perić, Helen Sinković, Nikola Trstenjak.

- (2) Der Bürgermeister von Novara, [...], hatte im Januar ein lokales Burka-Verbot erlassen, **basierend auf ebenjenem Gesetz**. (Spiegel 29/2010: 90)
- (2') Der Bürgermeister von Novara, [...], hatte im Januar ein lokales **auf ebenjenem Gesetz basierendes** Burka-Verbot erlassen.
- (2'') Der Bürgermeister von Novara, [...], hatte im Januar ein lokales Burka-Verbot erlassen, **das auf ebenjenem Gesetz basiert**.

Adverbijalne participske konstrukcije mogu imati različita značenja (Helbig/ Buscha 1999: 661 ff.). Temporalne, modalne, kauzalne, koncesivne i kondicionalne participske konstrukcije pobježe određuju radnju glavne rečenice vremenski (3) i (4), načinski (5), uzročno (6) i (7), dopusno (8) i (9) i uslovno (10) i (11):

- (3) Als Brunner, **sich mit Händen und Füßen wehrend**, zu Fall kam, trat Markus mit seinen Turnschuhen auf dessen Gesicht ein. (Spiegel 29/2010: 37)
- (3') Als Brunner, **während er sich mit Händen und Füßen gewehrt hat**, zu Fall kam, trat Markus mit seinen Turnschuhen auf dessen Gesicht ein.
- (4) Auch die jugendlichen Motorradraser, **von den Nachwuchs-Imamen zusammen mit der Polizei auf der Straße gestoppt**, ließen sich von Nuri belehren. (Spiegel 31/2010: 54)
- (4') Auch die jugendlichen Motorradraser, **nachdem sie von den Nachwuchs-Imamen zusammen mit der Polizei auf der Straße gestoppt worden waren**, ließen sich von Nuri belehren.
- (5) Diese Romane, die **parteiisch kommentierend** Realität [...] abbilden wollten, passten nicht nur politisch in die Zeit. (Spiegel 29/2010: 121)
- (5') Diese Romane, die, **indem sie partiisch kommentieren**, Realität [...] abbilden wollten, passten nicht nur politisch in die Zeit.
- (6) **Eine Erkältung befürchtend**, lief das Kind schnell nach Hause. (Helbig/ Buscha 1999: 666)
- (6') **Da das Kind eine Erkältung befürchtete**, lief es schnell nach Hause. (ibidem)
- (7) **Abgelenkt durch seine schöne Freundin Carbonero** soll Spaniens Torhüter Iker Casillas [...] das 1:0-Tor [...] kassiert haben [...]. (Spiegel 29/2010: 141)
- (7') **Da er durch seine schöne Freundin Carbonero abgelenkt war**, soll Spaniens Torhüter Iker Casillas [...] das 1:0-Tor [...] kassiert haben [...].
- (8) **Obwohl im hohen Maße ungeschichtlich denkend**, erreichten sie bestimmte Einsichten. (ibidem)
- (8') **Obwohl sie im hohen Maße ungeschichtlich dachten**, erreichten sie bestimmte Einsichten. (ibidem)
- (9) [...] der neue flache Tablet-Computer iPad, **erst im April eingeführt**, verkauft sich glänzend. (SZ 166/2010: 15)
- (9') [...] der neue flache Tablet-Computer iPad, **obwohl er erst im April eingeführt worden ist**, verkauft sich glänzend.
- (10) **Vom internationalen Höchststand ausgehend**, kommt man zu einer realistischen Bewertung. (ibidem)

- (10') **Wenn man vom internationalen Höchststand ausgeht**, kommt man zu einer realistischen Bewertung. (ibidem)
- (11) **Anders ausgedrückt**: Der Kampf zwischen CSU und FDP geht noch in dieser Sommerpause in die nächste Runde. (Spiegel 29/2010: 23)
- (11') **Wenn man es anders ausdrücken würde**: Der Kampf zwischen CSU und FDP geht noch in dieser Sommerpause in die nächste Runde.

U narednom primjeru imamo participsku konstrukciju sa modalnim ili kauzalnim značenjem, što pokazuje da je određivanje sintaksičke funkcije zbog nedostatka veznika otežano i odnos zavisne i glavne rečenice ponekad možemo različito interpretirati (Helbig/ Buscha 1999: 665).

- (12) **Authentischem Klang verpflichtet**, [...] wird der enorm vielseitige Kapellmeister als ein lebenswerter Weiser am Pult in Erinnerung bleiben. (Spiegel 29/2010: 138)
- (12') **Indem er sich authentischem Klang verpflichtet hat**, [...] wird der enorm vielseitige Kapellmeister als ein lebenswerter Weiser am Pult in Erinnerung bleiben.
- (12'') **Da er sich authentischem Klang verpflichtet hat**, [...] wird der enorm vielseitige Kapellmeister als ein lebenswerter Weiser am Pult in Erinnerung bleiben.

Subjekti participskih konstrukcija koji se ne navode u samoj participskoj konstrukciji, nego ih imamo navedene u glavnoj rečenici, Kürschner (2008: 167) naziva prikrivenim ili virtualnim subjektima. U korpusu su evidentirani primjeri u kojima se za izražavanje subjekta može upotrijebiti prijedložka sintagma sa *von*:

- (13) Es ist nur eine Minderheitsregierung, doch immerhin stellt die SPD seit Mittwoch mit Hannelore Kraft eine neue Ministerpräsidentin, **gestützt von den Grünen Sylvia Löhrmann**. (Spiegel 29/2010: 19)
- (14) **Aufgeputscht und angefressen vom langen Warten**, hatte die Menge die Öffnung für den Krankenwagen genutzt [...]. (Spiegel 31/2010: 26)
- (15) **Animiert von der Zentrale und bedroht von den Grünen**, will Hannelore Kraft nun noch auf die Linken spekulieren. (Focus 25/2010: 10)

Ako bismo ove participske konstrukcije transformirali dobili bismo sljedeće rečenice:

- (13') Es ist nur eine Minderheitsregierung, doch immerhin stellt die SPD seit Mittwoch mit Hannelore Kraft eine neue Ministerpräsidentin, **die von den Grünen Sylvia Löhrmann gestützt wird**.
- (14') **Da sie vom langen Warten aufgeputscht und angefressen war**, hatte die Menge die Öffnung für den Krankenwagen genutzt [...].
- (15') **Da/ Nachdem sie von der Zentrale animiert und von den Grünen bedroht worden ist**, will Hannelore Kraft nun noch auf die Linken spekulieren.

U transformacijama se radi o zavisnim rečenicama, atributskim i adverbijalnim, sa predikatom u pasivu i agensom u obliku prijedložke sintagme sa *von*.

Participske konstrukcije u njemačkom jeziku su neflektirani participi prošireni najmanje jednom dopunom ili dodatkom. One nemaju subjekat i odnose se na nadređenu strukturu. Imaju vrijednost rečenice i kao takve preuzimaju funkciju atributa ili adverbijala. U adverbijalnoj funkciji mogu preuzeti različita značenja i zamijeniti veliki broj zavisnih klauza sa finitnim oblikom

glagola, umjesto kojeg u participskoj konstrukciji imamo particip I ili II. Pojam *satzwertig* najbolje ih određuje, što bi značilo da participske konstrukcije nisu zavisne rečenice, ali da svakako imaju vrijednost zavisne rečenice.

Participske konstrukcije u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku

Iako naziv participska konstrukcija nije uobičajen u gramatici bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika, u ovom radu, u kojem je njemački jezik polazni, konstrukcije koje sadrže proširene glagolske priloge ili pridjeve, a koje imaju vrijednost rečenice, promatraće se kao participske konstrukcije. U tom kontekstu nezaobilazno je govoriti o posebnoj funkciji pridjeva i glagolskih priloga i pridjeva za koju postoje različiti nazivi kod različitih autora (usp. Subotić/ Petrović 2000: 1141 ff.).

Stevanović (1989: 55 ff.) razlikuje atributsko-prilošku odredbu od apozitiva. Apozitivi su samostalni jer se naknadno dodaju već određenim pojmovima. U oba slučaja radi se o prototipičnoj participskoj funkciji. Atributsko-priloška odredba je istovremeno vezana i za imenicu i za glagol, a apozitivi su prema Stevanoviću pridjevi u odredbenoj službi.

Minović (1987: 46) kao posebnost kod rečeničnih članova navodi proširivanje proste rečenice konstrukcijama sa glagolskim pridjevima ili priložima. On ove konstrukcije naziva polupredikativnim rečeničnim dijelovima.

I konstrukcije s glagolskim priložima i konstrukcije s glagolskim pridjevima (ovi drugi u nepredikatskoj službi) mogu se tretirati kao polupredikativni dijelovi rečenice zato što postoji raskorak (razlaz) između službe u rečenici pomenutih glagolskih oblika (i konstrukcija s njima) i njihovog značenja. Tako je zato, dakle, što se glagoli ne nalaze u svojoj standardnoj sintaksičkoj funkciji (predikatskoj). (ibidem)

Kod Brabec/Hraste/Živković (1965: 213) se participske konstrukcije smatraju skraćenim rečenicama. To su skupovi riječi koji nemaju glagolskog vremena ili načina. Sastoje se od pridjeva ili priloga i njihovih dodataka. Participski oblici u ovim konstrukcijama su pridjev trpni, prilog prošli i češće prilog sadašnji. Razlikuju se: sastavne, odnosne, uzročne, dopusne, vremenske i pogodbene skraćene rečenice. Sastavne skraćene rečenice se mogu transformirati u rečenicu koja je sa glavnom rečenicom povezana veznikom *i*. U tom slučaju se nakon preoblike radi o nezavisno složenoj rečenici te više i ne možemo govoriti o glavnoj i zavisnoj rečenici, dok to kod drugih skraćenih rečenica nije slučaj. Primjerice:

(16) Crist je u više navrata došao na plažu u Pansacoli, u društvu predsjednika Obame ili bez njega, **slikajući se u košulji kratkih rukava** [...]. (Dani 682/2010: 52)

(16') Crist je u više navrata došao na plažu u Pansacoli, u društvu predsjednika Obame ili bez njega **i slikao se u košulji kratkih rukava** [...].

U „Gramatici bosanskoga jezika“ (Jahić/ Halilović/ Palić 2000: 445 f.) i „Sintaksi savremenoga srpskog jezika“ (Piper et al. 2005: 548) govori se o rečeničnoj kondenzaciji (zgušnjavanju) pri kojoj se umjesto finitnog predikatnog izraza koristi infinitna ili nominalna formacija kao nepredikativna jedinica, rečenični kondenzator. U funkciji tzv. kondenzatora rečeničnog sadržaja

pojavljaju se takođe glagolski pridjevi i prilozi. Rečenični kondenzatori sintetizuju iskaz i, kao kraće forme, doprinose ekonomičnijem jezičkom izražavanju. (Piper et al. 2005: 548)

Rečenični kondenzator se u „Gramatici bosanskoga jezika“ (Jahić/ Halilović/ Palić 2000: 446) definira kao „nepredikativna jedinica kojom se predstavlja predikat kondenzirane klauze“. Dakle, umjesto jedne klauze u složenoj rečenici koristi se sintagma „s vrijednošću rečeničnog saopćenja kao dijelom gramatičkog ustrojstva druge klauze“ (ibidem). Između ostalih glagolski prilozi mogu biti u ulozi rečeničnih kondenzatora, a kondenzacija pomoću glagolskih priloga zove se adverbijalizacija (ibidem).

U „Gramatici bosanskog jezika“ (Jahić/ Halilović/ Palić 2000: 450) se takođe govori o posebnom tipu rečeničke kondenzacije pomoću predikatskog apozitiva. Njoj se mogu podvrgnuti klauze s kopulativnim imeniskim predikatima čije leksičko jezgro popunjava adjektivna riječ. Složena rečenica pritom mora biti ili monosubjekatska (tj. klauze moraju imati isti subjekt) ili pak subjekt klauze koja se knodenzira mora biti jednak objektu klauze u čije se gramatičko ustrojstvo kondenzirana klauza uklapa. Kondenzacija se vrši tako što se briše kopulativni glagol, a klauza svodi na leksičko jezgro imenskog predikata, tj. adjektivnu riječ, uz koju još mogu stajati pripadajući zavisni članovi sintagme. (ibidem)

Među primjerima koje su navedeni u ovoj gramatici najčešći su glagolski pridjevi trpni u funkciji predikatskog apozitiva. Dalje se navodi da se predikatskim apozitivom kondenziraju klauze sa komitativnim značenjem, zatim uzročnim, a rjeđe vremenskim, pogodbenim i dopusnim značenjem. „Apozitiv stoji u odnosu dvostuke sintaksičke zavisnosti“ (ibidem). S jedne strane kongruira sa subjektom ili objektom, a s druge adverbijalno određuje predikat. Stoga se kaže da je on dvofunkcionalna jedinica, tj. da ima atributsko-adverbijalnu narav. Ove dvije njegove uloge, međutim, nisu ravnopravne. Sintaksički i značenjski važnijom smatra se njegova veza s predikatom, tj. njegova adverbijalna uloga. (ibidem)

U Sintaksi savremenoga srpskog jezika (Piper et al. 2005: 330) posebno se govori o glagolsko-pridjevskim predikatima kao posebnoj vrsti složenih predikatskih izraza koji imaju predikativni atribut u svom sastavu. Rečenice sa ovakvim predikativnim atributima sadrže lični glagolski oblik i strukturu sa pridjevom ili glagolskim pridjevom i nalaze se na granici između proste i složene rečenice jer predstavljaju „funktionalni spoj dva semantička predikata u okviru iste proste rečenice“ (ibidem).

U Hrvatskoj gramatici (Barić i dr. 2005: 570) se predikatno proširivanje definira kao preoblika kojom se predikat jedne rečenice uvrštava u ustrojstvo druge uz njen glagolski predikat. Ta uvrštena rečenica odnosno njezin predikat zove se predikatni proširak. Pridjevi u tim sklopljenim rečenicama nisu atributi jer nisu uvršteni uz imenice nego su predikatni proširci, jer su uvršteni uz glagolske predikate kao njihovo sadržajno proširivanje. (Barić et al. 2005: 571)

Participske strukture takođe preuzimaju službu predikatnog proširka. U Hrvatskoj gramatici razlikuje se imenski i glagolski predikatni proširak analogno distinkciji između imenskog i glagolskog predikata. Participi se mogu naći u obje ove funkcije. Funkciju imenskog predikatnog proširka preuzima najčešće pridjev, a kako smo utvrdili da participi mogu imati sve oblike distribucije koje imaju i pridjevi, to znači da participi takođe mogu preuzeti funkciju

imenskog predikatnog proširka. Imenski predikatni proširak ima funkciju atributa. Glagolski predikatni proširak nastaje uvrštavanjem predikata jedne uz glagolski predikat druge rečenice. Ako se radi o nesvršenom glagolu, u funkciji predikatnog proširka naći će se glagolski prilog sadašnji, dok kod svršenog glagola imamo glagolski prilog prošli. Glagolski predikatni proširak ima funkciju adverbijala. Pri uvrštavanju jedne rečenice u drugu subjekti ishodišnih rečenica ne moraju biti isti, ali to najčešće jesu.

(17) [...] svega 40 opštinskih autobusa kruže gradom, **noseći neuobičajen propagandni oglas** [...]. (Dani 682/2010: 53)

→ Opštinski autobusi kruže gradom.

→ Opštinski autobusi nose neuobičajen propagandni oglas.

Od svih navedenih naziva terminom rečenične kondenzacije se na najbolji način opisuje forma i funkcija konstrukcija u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku, koje sadrže participe, a koje imaju vrijednost rečenice. Nadalje možemo razlikovati atributske i adverbijalne konstrukcije. U narednim primjerima vidimo konstrukcije s prilogom sadašnjim s različitim adverbijalnim značenjima: kondicionalna (18), kauzalna (19), finalna (20) i koncesivna (21). Ovdje je potrebno napomenuti da je osnovno značenje priloga sadašnjeg značenje istovremenosti i da je to značenje bez obzira na dodatna adverbijalna značenja uvijek prisutno. Osim toga veoma je bitno dodati da participske strukture nikada nisu jednoznačne i da uvijek postoje i druge mogućnosti interpretacije, što vidimo na osnovu dodatnih transformacija. Tako prvu konstrukciju možemo smatrati kondicionalnom ili temporalnom.

(18) **Analizirajući rad**, ne može se tačno utvrditi šta su teze doktoranta a šta teorijske misli autora iz fusnota. (SB 713/2010: 34)

(18') **Ako se analizira rad**, ne može se tačno utvrditi šta su teze doktoranta a šta teorijske misli autora iz fusnota.

(18'') **Dok se rad analizira**, ne može se tačno utvrditi šta su teze doktoranta a šta teorijske misli autora iz fusnota.

U narednom primjeru konstrukciju možemo interpretirati i kao atributsku ili kao kauzalnu.

(19) [...] uz rijetka stabla nagomilali se ljudi **tražeći dašak hladovine** [...]. (SB 713/2010: 24)

(19') [...] uz rijetka stabla nagomilali se ljudi **jer su tražili dašak hladovine** [...].

(19'') [...] uz rijetka stabla nagomilali se ljudi **koji su tražili dašak hladovine** [...].

(20) **Braneći se**, Radovan Karadžić od početka procesa protiv njega [...] tvrdi kako su mnoge zemlje naoružavale Armiju RBiH [...]. (Dani 697/2010: 9)

(20') **Da/Kako bi se odbranio**, Radovan Karadžić od početka procesa protiv njega [...] tvrdi kako su mnoge zemlje naoružavale Armiju RBiH [...].

(21) [...] a međunarodni sud pravde je samo potvrdio taj nalaz, **ne uzimajući u obzir dokumente Vrhovnog saveta odbrane Srbije** [...]. (Dani 682/2010: 16)

(21') [...] a međunarodni sud pravde je samo potvrdio taj nalaz, **a da nije uzeo u obzir dokumente Vrhovnog saveta odbrane Srbije** [...].

Prilog prošli u obliku konstrukcije, koja ima vrijednost rečenice, može imati različita adverbijalna značenja.³ U našem korpusu smo našli potvrde za neka od tih značenja.⁴ Naredna konstrukcija sadrži glagolski prilog prošli i ima načinsko značenje.

(22) Srbijski predsjednik izrazio je nadu da će se vanskudski riješiti pitanje međusobnih tužbi pred Međunarodnim sudom pravde [...] **kazavši „da ga niko ne treba pozivati u Vukovar jer će u njega doći“**. (Avaz 5341/2010: 2)

(22') Srbijski predsjednik izrazio je nadu da će se vanskudski riješiti pitanje međusobnih tužbi pred Međunarodnim sudom pravde [...] **tako što je kazao „da ga niko ne treba pozivati u Vukovar jer će u njega doći“**.

Naredna konstrukcija je temporalna, ali ju je moguće interpretirati kao kauzalnu:

(23) [...] **ovladavši prvo elementima u prirodi**, uspijeva ovladati i vlastitim demonima [...]. (Start 304/2010: 19)

(23') [...] **pošto je prvo ovladao elementima u prirodi**, uspijeva ovladati i vlastitim demonima [...].

(23'') [...] **zato što je prvo ovladao elementima u prirodi**, uspijeva ovladati i vlastitim demonima [...].

Narednu konstrukciju možemo interpretirati kao finalnu ili kao modalnu:

(24) Nakon emisije reagirala je udovica Milana Škorića [...], **obavijestivši javnost da je njezin muž bio hrvatski branitelj** [...]. (Dani 682/2010: 50)

(24') Nakon emisije reagirala je udovica Milana Škorića [...], **kako bi obavijestila javnost da je njezin muž bio hrvatski branitelj** [...].

(24'') Nakon emisije reagirala je udovica Milana Škorića [...], **tako što je obavijestila javnost da je njezin muž bio hrvatski branitelj** [...].

Za kondicionalnu konstrukciju sa glagolskim prilogom prošlim koja ima vrijednost zavisne rečenice Piper et al. (2005: 469) navode sljedeći primjer:

(25) **Kupivši ovu knjigu knjigu**, pomoći ćete dečju biblioteku. (ibidem)

(25') **Ako kupite ovu knjigu**, pomoći ćete dečju biblioteku.

Vidjeli smo da je kod konstrukcija sa glagolskim prilogom prošlim često moguće više interpretacija, tako u narednom primjeru pored primarnog temporalnog značenja možemo crpiti i druga značenja kao na primjer načinsko, kauzalno ili finalno.

(26) [...] onim nositeljima kulture mržnje koja se razvija na matrici etnoideoloških kulturnih modela koji su arhaizirali kulturu **vrativši nas u stanje etnoromantizma 19. stoljeća** [...]. (Dani 682/2010: 39)

(26') [...] onim nositeljima kulture mržnje koja se razvija na matrici etnoideoloških kulturnih modela koji su arhaizirali kulturu **tako što su nas vratili u stanje etnoromantizma 19. stoljeća** [...].

³ O tome smo već govorili u poglavlju 2.1.3.5.

⁴ Temporalno značenje je uvijek prisutno.

(26'') [...] onim nositeljima kulture mržnje koja se razvija na matrici etnoideoloških kulturnih modela koji su arhaizirali kulturu **jer su nas vratili u stanje etnoromantizma 19. stoljeća** [...]

(26''') [...] onim nositeljima kulture mržnje koja se razvija na matrici etnoideoloških kulturnih modela koji su arhaizirali kulturu **kako bi nas vratili u stanje etnoromantizma 19. stoljeća** [...].

Ovim se potvrđuje da glagolski prilozi nikada ne gube svoje primarno temporalno značenje. Sve dodatne nijanse značenja nisu njima svojstvene, nego proizilaze iz konteksta (up. Piper et al. 2005: 467 ff.).

Prema Mrazović/ Vukadinović (1990: 109) glagolski pridjev radni se može upotrebljavati umjesto atributske rečenice. Tako u narednim primjerima imamo participsku konstrukciju sa glagolskim pridjevom radnim koja ima funkciju atributa i stoji iza imenice na koju se odnosi.

(27) [...] Engleze to nije interesovalo, mada podrške „narandžastima“, ali ni momcima **odraslim ispod hispanskog neba** nije nedostajalo. (SB 713/2010: 60)

(27') [...] Engleze to nije interesovalo, mada podrške „narandžastima“, ali ni momcima **koji su odrasli ispod hispanskog neba**, nije nedostajalo.

(28) Zidne novine su u mom sjećanju ostale kao časopis **nastao iz ludačke ljubavi prema književnosti i potrebe da se čita dobra aktuelna književnost**. (SB 713/2010: 69)

(28') Zidne novine su u mom sjećanju ostale kao časopis **koji je nastao iz ludačke ljubavi prema književnosti i potrebe da se čita dobra aktuelna književnost**.

(29) [...] odlučili su se prikazati Freddyja Kruegera kao manifestaciju potisnute traume **nastale zbog zlostavljanja u djetinjstvu**. (Dani 682/2010: 62)

(29') [...] odlučili su se prikazati Freddyja Kruegera kao manifestaciju potisnute traume **koja je nastala zbog zlostavljanja u djetinjstvu**.

U korpusu nisu zastupljene adverbijalne konstrukcije sa glagolskim pridjevom radnim. Piper et al. (2005: 825) navode primjer jedne takve konstrukcije sa kondicionalnim značenjem:

(30) **Promrzli od hladnog vetra** oni bi se sigurno razboleli.

Konstrukcije sa pridjevom trpnim s vremenskim (31), kauzalnim (32), kondicionalnim (33) i atributskim ili dopusnim (34) značenjem vidimo u narednim primjerima:

(31) Ta legija stranaca bila je, zvanično, fudbalska reprezentacija Francuske i svoj pohod na vrh okončala je **vođena jednim on najvećih nogometaša svih vremena** [...]. (Dani 682/2010: 71)

(31') Ta legija stranaca bila je, zvanično, fudbalska reprezentacija Francuske i svoj pohod na vrh okončala je **još dok je bila vođena jednim on najvećih nogometaša svih vremena** [...].

(32) [...] **pritisnut čvrstim policijskim dokazima** koji ga terete za iznudu, Memović je zatražio status svjedoka-pokajnika [...]. (SB 713/2010: 3)

(32') [...] **pošto je bio pritisnut čvrstim policijskim dokazima** koji ga terete za iznudu, Memović je zatražio status svjedoka-pokajnika [...].

- (33) **Promatran iz vizure Dodikove politike**, ovaj potez je sasvim jasan i logičan [...]. (Dani 697/2010: 3)
- (33') **Ako ga posmatramo iz vizure Dodikove politike**, ovaj potez je sasvim jasan i logičan [...].
- (34) Osnivati novu instituciju **unaprijed osuđenu na tavorenje** svakako bi bilo neodgovorno [...]. (SB 713/2010: 67)
- (34') Osnivati novu instituciju **koja je unaprijed osuđena na tavorenje** svakako bi bilo neodgovorno [...].
- (34'') Osnivati novu instituciju, **iako bi unaprijed bila osuđena na tavorenje**, svakako bi bilo neodgovorno [...].

U našem korpusu brojni su primjeri atributskih konstrukcija sa pridjevom trpnim. Ovdje ćemo navesti nekoliko primjera.

- (35) Politička razdrtnost u okviru bošnjačke (etno)politike u Sarajevu i u Federaciji, **praćena slaboćom i dvosmišlenošću hrvatske politike**, i u ovom slučaju manifestira se kao kronično pomanjkanje pravoga i djelatnog odgovora na poteze iz Banje Luke. (Dani 692/2010: 3)
- (35') Politička razdrtnost u okviru bošnjačke (etno)politike u Sarajevu i u Federaciji, **koja je praćena slaboćom i dvosmišlenošću hrvatske politike**, i u ovom slučaju manifestira se kao kronično pomanjkanje pravoga i djelatnog odgovora na poteze iz Banje Luke.
- (36) [...] govori joj policajac u civilu **zadužen za sigurnost putnika**. (SB 713/2010: 22)
- (36') [...] govori joj policajac u civilu **koji je zadužen za sigurnost putnika**.
- (37) [...] a striktno će se pridržavati i ostalih principa ulaganja u pojedinačne vrijednosne papire **propisane od međunarodnih regulatornih tijela iz oblasti islamskog bankarstva** [...]. (Dani 682/2010: 46)
- (37'') [...] a striktno će se pridržavati i ostalih principa ulaganja u pojedinačne vrijednosne papire **koji su propisani od međunarodnih regulatornih tijela iz oblasti islamskog bankarstva** [...].

Participske konstrukcije u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku su rečenični kondenzatori koji sadrže jedan od participskih oblika i imaju vrijednost rečenice. Takođe nemaju subjekat, odnose se na nadređenu strukturu i preuzimaju funkciju atributa ili adverbijala. U adverbijalnoj funkciji imaju različita značenja i mogu zamijeniti zavisnu klauzu sa finitnim oblikom glagola.

Kontrastivna analiza njemačkih participa i njihovih prijevodnih ekvivalenata u b/h/s jeziku

U ovom dijelu rada pristupit će se uspoređivanju participa u oba jezika i to na osnovu prijevodnog korpusa s ciljem da se utvrde sličnosti i razlike koje se tiču participskih konstrukcija u njemačkom kao polaznom jeziku i njihovih prijevodnih ekvivalenata u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku. Primjeri će se analizirati prema različitoj sintaksičkoj funkciji i prema formi

njihovih prijevodnih ekvivalenata i njihovim funkcijama. U slučaju nepotpunih ili neodgovarajućih prijevoda ponudiće se alternativne varijante.

Participske konstrukcije sa participom I i njihovi prijevodni ekvivalenti

Participske konstrukcije sa participom I su rijetke i pretežno imaju modalno značenje. Tako i u narednim primjerima imamo modalne participske konstrukcije kojima u prijevodu odgovaraju modalne participske konstrukcije sa glagolskim prilogom sadašnjim:

- (38) Der Hund Perkun drehte den Kopf auf dem Hals und sah dem Davongehenden **leise keuchend** nach. (Hj: 25)
- (38a) Pas Perkun okrenuo je glavu i **tiho cvileći** gledao je za **onim koji je odlazio**. (Pg I: 43)
- (39) [...] selbst der invalide Lau und sein hochschwangeres Weib, das später nicht etwa schreckhaft, das mit normalem Mädchen niederkommen soll, halten **schwer atmend** Schritt [...]. (Hj: 35)
- (39a) [...] čak i invalid Lau sa svojom suprugom koja je u visokom stanju trudnoće, a koja će roditi normalnu devojčicu, **teško dišući**, drže korak [...]. (Pg I: 51)
- (40) Von einer mäßig frommen Mutter nur selten zum Kirchgang ermahnt, wuchs ich dennoch frühgeprägt katholisch auf: **kreuzschlagend zwischen Beichtstuhl, Haupt- und Marienaltar**. (BHdZ: 48)
- (40a) Iako me je moja umjereno pobožna majka samo rijetko opominjala da odlazim u crkvu, svejedno sam odmalena odrastao izraženo katolički: **križajući se između ispovjedaonice, glavnog i Bogorodičina oltara**. (Djl: 33)

Kod narednih primjera u prijevodu nije upotrijebljena participska konstrukcija, iako je to bilo moguće, što pokazuju navedene transformacije:

- (41) Während die Großmutter Matern die Gans zu retten versuchte und gleich darauf dem armen Lorchen mit dem Kochlöffel zusetzte, rollten **von Steegen kommend**, [...] die drei Zeispänner mit der hungrigen Taufgesellschaft. (Hj: 28)
- (41a) Dok je baba Matern pokušavala da spase gusku i odmah posle toga istukla Loricu varjačom, društvo koje je prisustvovalo krštenju, gladno i u tri dvoprega, već se od Štefena [...] kotrljalo **u pravcu vetrenjače**. (Pg I: 45)
- (41b) Dok je baba Matern pokušavala da spase gusku i odmah posle toga istukla Loricu varjačom, društvo koje je prisustvovalo krštenju, gladno i u tri dvoprega, već se od Štefena [...] kotrljalo **dolazeći u pravcu vetrenjače**.
- (42) Was immer die anderen Chronisten, die mit Brauksel seit neun Frühschichten um die Wette schreiben, **abweichend von Brauksels Meinung** berichten werden [...]. (Hj: 32)
- (42a) Što god drugi hroničari, koji se takmiče sa Braukselom pišući takođe već devet jutarnjih smena, zabeležili **drukčije od Braukselovog mišljenja** [...]. (Pg I: 49)
- (42b) Što god drugi hroničari, koji se takmiče sa Braukselom pišući takođe već devet jutarnjih smena, zabeležili **otstupajući od Braukselovog mišljenja** [...].
- (43) Die Luftschiffe *Graf Zeppelin* und *Hindenburg* konnten bestaunt werden, wie sie **hochglänzend über der Stadt** zum Postkartenmotiv wurden. (BHdZ: 26)

(43a) Ljudi su se mogli čuditi zrakoplovima Grof Zeppelin i Hindenburg, kako se **visoko iznad gradova** pretvaraju u motive s razglednica. (Dljl: 20)

(43b) Ljudi su se mogli čuditi zrakoplovima Grof Zeppelin i Hindenburg, kako se **svjetlucajući visoko iznad gradova** pretvaraju u motive s razglednica.

U korpusu je sadržano 8 primjera za participijske konstrukcije. U bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku im u većini slučajeva odgovara ili može da odgovara prilog sadašnji.

Participijske konstrukcije sa participom II i njihovi prijevodni ekvivalenti

Participijske konstrukcije sa participom II potvrđene su u korpusu s 13 primjera. Uključujući i naredna dva primjera u 7 slučajeva u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku se radi o participijskoj konstrukciji koja sadrži pridjev trpni:

(44) Soeben dreht das Stück Leder, **Kriwe genannt**, sein Rindsledergesicht aus dem Wind [...]. (Hj: 12)

(44a) Baš onaj komad kože, **zvan Krive**, okreće od vetra svoje lice kao od goveđe kože [...]. (Pg I: 31)

(45) **Aus den Dachluken des Mietshauses gesehen**, stieg überm Freihafen schwärzlich Rauch auf [...]. (BHdZ: 7)

(45a) **Gledano s tavanskih prozora najamne zgrade**, nad slobodnom lukom uzdizao se crnkast dim [...]. (Dljl: 9)

(46) Damals mögen viele Sammler, **weil heillos auf Kunst versessen**, übermäßig geraucht haben. (BHdZ: 12)

(46a) Bit će da su mnogi sakupljači, **neizlječivo opsjednuti umjetnošću**, u to doba prekomjerno pušili. (Dljl: 12)

(47) Als ich ein Kind war [...] kleckerte ich [...] an einem der Strände [...] verschieden hohe Türme und Mauern zu einer Burg, **bewohnt von Figuren**, die phantastischer Natur waren. (BHdZ: 14)

(47a) Kad sam bio dijete [...] zamrljao bih [...] s tornjevima različite visine i zidina od mokrog morskog pijeska dvorce, **nastanjene likovima fantastične prirode**. (Dljl: 13)

(48) Dort, in der gehügelten Kaschubei, hausen des Briefträgers Kinder noch heute, **geplagt von üblichen Altersgebrechen**. [...]. (BHdZ: 17)

(48a) Tamo, u brežuljkastoj Kašubiji, poštarovala djeca žive još i danas, **mučena uobičajenim starosnim tegobama** [...]. (Dljl: 15)

(49) [...] ein [...] Familienmensch, **nicht geschaffen, als Held zu sterben** [...]. (BHdZ: 17)

(49a) [...] obiteljski čovjek, **nipošto stvoren da umre smrću junaka** [...]. (Dljl: 15)

U jednom primjeru kao prijevodni ekvivalent imamo participijsku konstrukciju sa glagolskim prilogom sadašnjim:

(50) [...] er, **hier genannt**, um nie wieder genannt zu werden, inspiziert stromauf stromab das Deckwerk [...]. (Hj: 7)

(50a) [...] on je, **pojavljujući se na ovom mestu**, da ga više nikada ne bismo pomenuli, nadgledavao uzvodno-nizvodno zaklone [...]. (Pg I: 26)

Zavisna rečenica kao prijevodni ekvivalent se pojavljuje u 4 slučaja:

- (51) [...] zu Zettelkram wurde, der seitdem einer Person anhängt, die, **kaum zu Papier gebracht**, nicht wachsen wollte [...]. (BHdZ: 8)
- (51a) [...] ostalo načrčkano na ceduljicama, koje se otad pripisuju jednoj osobi koja je, **tek što sam je stavio na papir**, odbijala rasti [...]. (Dljl: 9 f.)
- (52) Brauksel hat sich also, **wie vorgesehen**, übers Papier gebeugt [...]. (Hj: 18)
- (52a) Brauksel se, dakle, **kao što je bilo predviđeno**, nagao nad hartiju [...]. (Pg I: 37)
- (53) Unter der ersten, noch trocken knisternden Haut findet sich die nächste, die, **kaum gelöst**, feucht eine dritte freigibt [...]. (BHdZ: 9)
- (53a) Ispod prve ljuške, koja je još pucketava i suha, nalazi se sljedeća, koja, **tek što je ogulimo**, vlažna oslobađa treću [...]. (Dljl: 10)
- (54) **Kaum gehäutet**, erneuert sie sich. (BHdZ: 10)
- (54a) **Tek što je oguljen**, on se obnavlja. (Dljl: 10)
- (55) Selten genutzte Wörter, **gesetzt im Nachholverfahren** [...] **allem**, was sich verborgen hält [...]. (BHdZ: 17)
- (55a) Rijetko korištene riječi, **što sam ih u naknadnom postupku** [...] **pridavao svemu** što se drži skriveno [...]. (Dljl: 15 f.)

U jednom primjeru u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku imamo glavnu rečenicu:

- (56) **Auf Wunsch abgefragt von der Mutter**, die die Bildtitel und Namen der Künstler mit zwei Fingern verdeckte, kamen des Sohnes Antworten treffsicher. (BHdZ: 14)
- (56a) **Po mojoj želji majka bi me ispitivala**, prekrivajući s dva prsta imena umjetnika, a moji odgovori bili su sigurni i točni. (Dljl: 13)

Participske konstrukcije s participom II mogu imati različite ekvivalente u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku, a većinom im odgovaraju participske konstrukcije sa pridjevom trpnim ili zavisne rečenice.

Rezultati kontrastivne analize

Kontrastivnom analizom participa u njemačkom i njihovih prijevodnih ekvivalenata utvrđeno je da ni za jedan particip u njemačkom jeziku nemamo samo jedan odgovarajući oblik u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku, koji bismo mogli smatrati njegovim potpunim ekvivalentom, za svaki oblik postoji više mogućih ekvivalenata. Međutim, moramo naglasiti da se određeni oblici kao prijevodni ekvivalenti pojavljuju češće od ostalih oblika.

Kontrastivna analiza participskih konstrukcija s participom I i participom II vršena je na uzorku od 200 primjera participa I i još toliko za particip II i njihovim prijevodnim ekvivalentima. Analizirano je za svaki od ova dva oblika po 100 primjera iz romana „Pseće godine” i 100 primjera iz romana „Dok ljuštim luk”. U 4,5% primjera particip I se pojavljuje u okviru participskih konstrukcija. Kod prijevodnih ekvivalenata participskih konstrukcija s participom I u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku u 67% slučajeva imamo participsku konstrukciju s glagolskim prilogom sadašnjim. Kako bi se što preglednije prikazali rezultati kontrastivne analize, dat je tabelarni prikaz.

Participska konstrukcija s participom I u njemačkom jeziku	Prijevodni ekvivalenti
„Hundejahre“/ „Pseće godine“, 100 primjera	
7	PK s gl. prilogom sadašnjim 5
	Imeničke sintagme u funkciji adverbijala 2
„Beim Häuten der Zwiebel“/ „Dok ljuštim luk“, 100 primjera	
2	PK s gl. prilogom sadašnjim 1
	Pridjevska sintagma 1
„Hundejahre“/ „Pseće godine“ i „Beim Häuten der Zwiebel“/ „Dok ljuštim luk“, 200 primjera	
9	PK s gl. prilogom sadašnjim 6
	Pridjevska sintagma 1
	Imeničke sintagme u funkciji adverbijala 2

Tabela 1: Participske konstrukcije s participom I i njihovi prijevodni ekvivalenti

U 6,5% primjera particip II se pojavljuje u okviru participskih konstrukcija. Kod prijevodnih ekvivalenata participskih konstrukcija s participom II u bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku u 54% slučajeva imamo participsku konstrukciju s glagolskim pridjevom trpnim.

Participska konstrukcija s participom II u njemačkom jeziku	Prijevodni ekvivalenti
„Hundejahre“/ „Pseće godine“, 100 primjera	
3	PK sa pridjevom trpnim 2
	PK sa prilogom sadašnjim 1
„Beim Häuten der Zwiebel“/ „Dok ljuštim luk“, 100 primjera	
10	PK sa pridjevom trpnim 5
	Zavisna rečenica 4
	Glavna rečenica 1
„Hundejahre“/ „Pseće godine“ i „Beim Häuten der Zwiebel“/ „Dok ljuštim luk“, 200 primjera	
13	PK sa pridjevom trpnim 7
	PK sa prilogom sadašnjim 1
	Zavisna rečenica 4
	Glavna rečenica 1

Tabela 2: Participske konstrukcije s participom II i njihovi prijevodni ekvivalenti

Zaključak

Utvrđeno je da participske konstrukcije u njemačkom jeziku mogu zamijeniti veliki broj zavisnih klauza sa finitnim oblikom glagola, umjesto kojeg u participskoj konstrukciji imamo particip I ili particip II. Participske konstrukcije ne sadrže subjekte i odnose se na elemente iz nadređenih struktura. Pojam *satzwertig* koji je u upotrebi kada definiramo formu i funkciju ovih

struktura, najbolje ih određuje, što bi značilo da participske konstrukcije imaju vrijednost zavisne rečenice. One su gramatički nepotpune rečenice jer ne sadrže lični oblik glagola, ali su konstrukcije koje imaju vrijednost rečenice, iako se ne radi o potpunim rečenicama.

Veoma je bitno dodati da participske strukture u oba jezika nikada nisu jednoznačne i da uvijek postoje različite mogućnosti interpretacije. Na kraju možemo zaključiti da, iako nemaju sintaksički subjekat i finitni oblik glagola, participske konstrukcije imaju predikat, a subjekat se može prepoznati i utvrditi na osnovu glavne rečenice. Na osnovu njihove strukture i funkcije mogli bismo ih sasvim opravdano smatrati reduciranim zavisnim klauzama jer one se zajedno sa glavnim rečenicama formiraju u složene rečenice. Potrebno je napomenuti da se, kada kažemo reducirane, ne želi reći da su nastale od zavisnih rečenica, nego da se radi o sintaksički nepotpunim rečenicama. Osim toga utvrđeno je da se zavisne rečenice mogu preoblikovati u participske konstrukcije i obratno – participske konstrukcije možemo transformirati u zavisne klauze.

Za participske konstrukcije sa participom I našli smo 9 potvrda i u 6 slučajeva im u b/h/s jeziku odgovara participska konstrukcija sa pridjevom radnim u istoj funkciji.

Participske konstrukcije sa participom II potvrđene su u našem korpusu sa 13 primjera. U 7 slučajeva u b/h/s jeziku se radi o participskoj konstrukciji koja sadrži pridjev trpni.

Izvori

Novinski korpus

1. DANI, <http://www.bh.dani.com/arhiva/254/t25410.shtml>, 21.02.2012. godine; br. 692 od 17.09.2010. godine.
2. DER SPIEGEL, br. 29 od 19.07.2010. godine; br. 31 od 02.08.2010. godine. (Spiegel)
3. DNEVNI AVAZ, br. 5341 od 19.07.2010. godine; br. 5383 od 30.08.2010. godine. (Avaz)
4. FOCUS, br. 25 od 21.06.2010. godine; br. 29 od 19.07.2010. godine.
5. SLOBODNA BOSNA, br. 713 od 15.07.2010. godine. (SB)
6. START br. 304 od 17.08.2010. godine.
7. SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, 165 od 21.07.2010. godine; 166 od 22.07.2010. godine. (SZ)

Književni prijevodni korpus

1. GRAS, Ginter (1965), *Pseće godine*, u dva dijela, s njemačkoga preveo Ivan Ivanji, Prosveta, Beograd. (Pg I i Pg II)
2. GRASS, Günter (1993), *Hundejahre*, Steidl, Göttingen. (Hj)
3. GRASS, Günter (2006), *Dok ljuštim luk*, s njemačkoga preveli Boris Perić, Helen Sinković, Nikola Trstenjak, VBZ, Zagreb. (Dlj)
4. GRASS, Günter (2008), *Beim Häuten der Zwiebel*, dtv, München. (BHdZ)

Literatura

1. BARIĆ, Eugenija/LONČARIĆ, Mijo/MALIĆ, Dragica/PAVEŠIĆ, Slavko/PETI, Mirko/ZEČEVIĆ, Vesna/ZNIKA, Marija (2005), *Hrvatska gramatika*, 4. izdanje, Zavod za hrvatski jezik Hrvatskoga filološkog instituta, Školska knjiga, Zagreb.

2. BRABEC, Ivan/HRASTE, Mate/ŽIVKOVIĆ, Sreten (1965), *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb.
3. BRESSON, Daniel/ DALMAS, Martine (ur.) (1994), *Partizip und Partizipialgruppen im Deutschen*, Gunter Narr Verlag, Tübingen.
4. DUDEN (2006), *Die Grammatik*, Herausgegeben von der Dudenredaktion, Dudenverlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich.
5. EROMS, Hans-Werner (2000), *Syntax der deutschen Sprache*, Walter de Gruyter, Berlin, New York.
6. FERET, Andrzej S. (2005), *Das Partizip im Deutschen und im Polnischen*, Peter Lang, Frankfurt am Main.
7. HELBIG, Gerhard/ BUSCHA, Joachim (1999), *Deutsche Grammatik, Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*, Langenscheidt, Verlag Enzyklopädie, Leipzig, Berlin, München, Wien, Zürich, New York.
8. JAHIĆ, Dževad/ HALILOVIĆ, Senahid/ PALIĆ, Ismail (2000), *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom Štampe, Zenica.
9. KATIČIĆ, Radoslav (1991), *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*, *Nacrt za gramatiku*, drugo ponovljeno izdanje, Djela Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Razred za filološke znanosti, knjiga 61, Globus, Nakladni zavod, Zagreb.
10. KÜRSCHNER, Wilfried (2008), *Grammatisches Kompendium, Systematisches Verzeichnis grammatischer Grundbegriffe*, 6., aktualisierte Auflage, A. Francke, Tübingen, Basel.
11. MINOVIĆ, Milivoje (1987), *Sintaksa srpskohrvatskog – hrvatskosrpskog književnog jezika za više škole*, Svjetlost, Sarajevo.
12. PIPER, Predrag/ ANTONIĆ, Ivana/ RUŽIĆ, Vladislava/ TANASIĆ, Sreto/ POPOVIĆ, Ljudmila/ TOŠOVIĆ, Branko (2005), *Sintaksa savremenoga srpskog jezika, Prosta rečenica*, u redakciji akademika Milke Ivić, Institut za srpski jezik SANU, Beogradska knjiga, Matica srpska, Beograd.
13. SILIĆ, Josip/ PRANJKOVIĆ, Ivo (2007): *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb.
14. STEVANOVIĆ, Mihailo (1989): *Savremeni srpskohrvatski jezik II, Sintaksa*, Naučna knjiga, Beograd.
15. SUBOTIĆ, Ljiljana/ PETROVIĆ, Vladislava (2000): *Apozitivni i/ ili predikativni atribut – dijahrono-sinhroni aspekt – terminološko-pojmovna razmatranja*, u *Južnoslavenski filolog*, vol. 56, br. 3-4, str. 1141-1160; <http://scindex.nb.rs/article.aspx?artid=0350-185x0004141S>, 17.02.2012. god.
16. ŠTRKALJ DESPOT, Kristina (2007): *Sintaktička funkcija participa u hrvatskom jeziku 15./16. Stoljeća*, u *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, knj. 33, str. 413-429, http://www.hjj.hr/images/Izdanja/Rasprave/33_22_strkalj.pdf, 13.01.2012. god.
17. ZIFONUN, Gisela/ HOFFMAN, Ludger/ STRECKER, Bruno (1997): *Grammatik der deutschen Sprache*, Berlin, New York (Schriften des Instituts für deutsche Sprache).
18. ZILIĆ, Erminka (2002): *Syntax der deutschen Gegenwartssprache*, Dom štampe, Zenica.

19. ZNIKA, Marija (2005): *Status glagolskih pridjeva*, u *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, knj. 31, str. 429-440, http://www.ihjj.hr/images/Izdanja/Rasprave/31_18_Znika.pdf, 17.02.2012. god.

PARTICIPLE CONSTRUCTIONS IN GERMAN AND BOSNIAN, CROATIAN, SERBIAN LANGUAGE

Summary

Participle constructions in German as well as in Bosnian, Croatian, Serbian, are subjectless reduced clauses. They have the value of a sentence and, as such, take on the function of an attribute or adverbial. In the function of an adverbial, they can have different meanings and replace a subordinate clause with a finite verb form, which is replaced by a participle in the participle construction. The term "satzwertig", which is used when defining the form and function of these structures, determines them in the best way, which would mean that participle constructions are not subordinate clauses, but that they certainly have the value of a subordinate clause. The contrastive analysis, in which the German participle constructions were compared with their translation equivalents, was done on a literary translation corpus, while the illustrative examples of participle constructions were excerpted from the newspaper corpus.

Keywords: *participle constructions, sentence condensation, participles, verbal adverbs, verbal adjectives*